

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే

॥ త్రినవతితమః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ త్రినవతితమః సర్గః ॥

ససైన్యస్య భరతస్య చిత్రకూటయాత్రాయా వర్ణనం

తయా మహత్యా యాయిన్యా ధ్వజిన్యా వనవాసినః ।

అర్దితా యూథపా మత్తాః సయాథాః సంప్రదుద్రువుః ॥ 2.93.1 ॥

ఋక్షాః పృషతముఖ్యాశ్చ రురవశ్చ సమంతతః ।

దృశ్యంతే వనవాటేషు గిరిష్వపి నదీషు చ ॥ 2.93.2 ॥

స సంప్రతస్థే ధర్మాత్మా ప్రీతో దశరథాత్మజః ।

వృతో మహత్యా నాదిన్యా సేనయా చతురంగయా ॥ 2.93.3 ॥

సాగరౌఘనిభా సేనా భరతస్య మహాత్మనః ।

మహీం సంఛాదయామాస ప్రావృషి ద్యామివాంబుదః ॥ 2.93.4 ॥

తురంగౌఘైరవతతా వారణైశ్చ మహాబలైః ।

అనాలక్ష్మ్యా చిరం కాలం తస్మిన్ కాలే బభూవ సా ॥ 2.93.5 ॥

స గత్వా దూరమధ్వానం సంపరిశ్రాంతవాహనః ।

ఉవాచ వచనం శ్రీమాన్ వసిష్ఠం మంత్రిణాం వరం ॥ 2.93.6 ॥

యాదృశం లక్ష్మ్యతే రూపం యథా చైవ మయా శ్రుతం ।

వ్యక్తం ప్రాప్తాః స్మ తం దేశం భరద్వాజో యమబ్రవీత్ ॥ 2.93.7 ॥

అయం గిరిశ్చిత్రకూటస్తథా మందాకినీ నదీ ।

ఏతత్ ప్రకాశతే దూరాన్నీలమేఘనిభం వనం ॥ 2.93.8 ॥

గిరేః సానూని రమ్యాణి చిత్రకూటస్య సంప్రతి |
వారణైరవమృద్యంతే మామక్షైః పర్వతోపమైః || 2.93.9 ||

ముంచంతి కుసుమాన్యేతే నగాః పర్వతసానుషు |
నీలా ఇవాతపాపాయే తోయం తోయధరా ఘనాః || 2.93.10 ||

కిన్నరాచరితం దేశం పశ్య శత్రుఘ్న పర్వతే |
హయైః సమంతాదాకీర్ణం మకరైరివ సాగరం || 2.93.11 ||

ఏతే మృగగణా భాంతి శీఘ్రవేగాః ప్రచోదితాః |
వాయుప్రవిధ్ధాః శరది మేఘజాలా ఇవాంబరే || 2.93.12 ||

కుర్వంతి కుసుమాపీడాన్ శిరఃసు సురభీనమీ |
మేఘప్రకాశైః ఫలకైర్దాక్షిణాత్యా నరా యథా || 2.93.13 ||

నిష్కూజమివ భూత్వేదం వనం ఘోరప్రదర్శనం |
అయోధ్యేవ జనాకీర్ణా సంప్రతి ప్రతిభాతి మే || 2.93.14 ||

ఖురైరుదీరితో రేణుర్ద్దివం ప్రచ్ఛాద్య తిష్ఠతి |
తం వహత్యనిలః శీఘ్రం కుర్వన్నివ మమ ప్రియం || 2.93.15 ||

స్యందనాంస్తురగోపేతాన్ సూతముఖ్యైరధిష్ఠితాన్ |
ఏతాన్ సంపతతః శీఘ్రం పశ్య శత్రుఘ్న కాననే || 2.93.16 ||

ఏతాన్ విత్రాసితాన్ పశ్య బర్హిణః ప్రియదర్శనాన్ |
ఏవమాపతతః శైలమధివాసం పతత్త్రిణః || 2.93.17 ||

అతిమాత్రమయం దేశో మనోజ్ఞః ప్రతిభాతి మే |
తాపసానాం నివాసోఽయం వ్యక్తం స్వర్గపథోఽనఘ || 2.93.18 ||

మృగా మృగీభిః సహితా బహవః పృషతా వనే |
మనోజ్ఞరూపా లక్ష్మ్యంతే కుసుమైరివ చిత్రితాః || 2.93.19 ||

సాధు సైన్యాః ప్రతిష్ఠంతాం విచిన్వంతు చ కాననం |
యథా తౌ పురుషవ్యాఘ్రౌ దృశ్యేతే రామలక్ష్మణౌ || 2.93.20 ||

భరతస్య వచః శ్రుత్వా పురుషాః శస్త్రపాణయః |
వివిశుస్తద్వనం శూరా ధూమార్గం దదృశుస్తతః || 2.93.21 ||

తే సమాలోక్య ధూమార్గమూచుర్భరతమాగతాః |
నామనుష్యే భవత్యగ్నిర్వ్యక్తమత్రైవ రాఘవౌ || 2.93.22 ||

అథ నాత్ర నరవ్యాఘ్రౌ రాజపుత్రౌ పరంతపౌ |
అన్యే రామోపమాః సంతి వ్యక్తమత్ర తపస్వినః || 2.93.23 ||

తచ్ఛ్రుత్వా భరతస్తేషాం వచనం సాధుసమ్మతం |
సైన్యానువాచ సర్వాంస్తానమిత్రబలమర్ధనః || 2.93.24 ||

యత్తా భవంతస్తిష్ఠంతు నేతో గంతవ్యమగ్రతః |
అహమేవ గమిష్యామి సుమంత్రో ధృతిరేవ చ || 2.93.25 ||

ఏవముక్తాస్తతః సైన్యాస్తత్ర తస్థుః సమంతతః |
భరతో యత్ర ధూమార్గం తత్ర దృష్టిం సమాదధత్ || 2.93.26 ||

వ్యవస్థితా యా భరతేన సా చమూ -
ర్నిరీక్షమాణాపి చ భూమిమగ్రతః |
బభూవ హృష్టా నచిరేణ జానతీ
ప్రియస్య రామస్య సమాగమం తదా || 2.93.27 ||

|| ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే
అయోధ్యాకాండే త్రినవతితమః సర్గః ||